

Νέα αρχιτεκτονική παλιά ύλικά

του Νικ. Α. Γ. Λιναρδάτου

«**Ν**έα Αρχιτεκτονική της Αυτόδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης». Έτσι χαρακτηρίζει η κυβέρνηση τό πρόγραμμα διοικητικής μεταρρύθμισης, τό οποίο εισηγείται διά του ύπουργού Έσωτερικών. Έπείγουσα μεταρρύθμιση. Μέ αυτή ως βάση νά διεξαχθούν οι εκλογές γιά τήν αυτόδιοίκηση τής 14ης Νοεμβρίου. Στή «Νέα Αρχιτεκτονική» εδόθηκε ή συμβολική όνομασία «Πρόγραμμα Καλλικράτης» από τό όνομα, κατά τή σχετική κυβερνητική ανακοίνωση, αρχιτέκτονα, ό οποίος στήν άνέγερση του Παρθενώνα συνεργάσθηκε με τόν Ίκτινο και έσχεδίασε μέρος τών μακρών τειχών.

Τώρα γιατί ό χαρακτηρισμός «Νέα Αρχιτεκτονική» και ό προσδιορισμός ενός διοικητικού προγράμματος με όνομα αρχιτέκτονα, αυτά είναι άλλη ιστορία. Γιατί έγκυρια ήτοι ή ως τώρα όνομασία Καποδίστριας II. Δέν πείθουν οι εξηγήσεις του ύπουργού. Κακεντρεχώς, συμπεραίνω γιά λόγους έντυπωσιασμού. «Νέα Αρχιτεκτονική τής Αυτόδιοίκησης και τής Αποκεντρωμένης Διοίκησης». Έκφραση βαρύγδουπη όχτώ λέξεις: σέ αποστομώνει. Ύστερα κάπως φυσιολογικά έρχεται τό όνομα αρχιτέκτονα. Γιατί όμως του Παρθενώνα. Δικό μας, σύγχρονο Παρθενώνα έχουμε: τό Μέγαρο Μουσικής: τό έβεβαίωσε πρωθυπουργική σύζυγος.

Έπί τής ούσιας. Τά όσα άκούμε τώρα περί «Καλλικράτη» τά έχουμε άκούσει, περίπου τά ίδια, περί «Καποδίστρια» τό 1997, όταν έψηφίστηκε ό νόμος 2539. Τώρα όμως έπιβεβαιώνεται πώς ό Καποδίστριας απέτυχε. Άλλιώς δέν θα ύπρχε λόγος νά αλλάξει. Τό όμολογεί ό ύπουργός Έσωτερικών Αποκέντρωσης και Ήλεκτρονικής Διακυβέρνησης (γράφω όλόκληρον τόν τίτλο ως άνάπαυλα ήλαρότητας σέ μιά άνιαρη συζήτηση). Οι 1034 δήμοι θα γίνουν «λιγότεροι από 370 ίσχυροί και άποτελεσματικοί». Άρα a contrario οι τωρινοί, οι καποδιστριακοί, είναι άνίσχυροι και άναποτελεσματικοί.

Άκόμα κατά τόν ύπουργό: «Μόνο 213 (δήμοι) απέκτησαν πιστοποίηση ότι έχουν διαχειριστική έπάρκεια γιά τήν ύλοποίηση έργων ΕΣΠΑ. Τό 44%, δηλαδή 500 δήμοι, τό πολύ με ένα μηχανικό, 250 δέν έχουν ούτε έναν οικονομολόγο». Από τις 6.000 δημοτικές ύπηρεσίες και έπιχειρήσεις οι 4.000 πρέπει νά κλείσουν: είπε. Νά προσθέσω τή διαπίστωση του Συνηγόρου του Πολίτη ότι από τις πρώτες σέ συχνότητα και μέγεθος έστίες διαφθοράς είναι οι δήμοι και οι ύπηρεσίες τους. Άπέτυχε λοιπόν ό Καποδίστριας: γιατί; Θα έλεγα διότι έγινε βεβιασμένα και άμελέτητα: προχειροδουλειές. Δυστυχώς είχε και μίαν άλλη χειρότερη πλευρά: στόν δημογραφικό τομέα. Έπιτάχυνε τήν τάση φυγής από τά χωριά: πολλά έρήμωσαν: με ό,τι αυτό συνεπάγεται.

Φοβούμαι ότι με χειρότερη προχειρότητα, βιασύνη και τσαπατσουλιά έπιχειρείται τώρα ό «Καλλικράτης». Και θα έχει τήν ίδια και χειρότερη τύχη: πολύ όδυνηρές γιά τήν έπαρχία συνέπειες. Μέ τή μείωση τών δήμων στό ένα τρίτο και τήν κατάργηση τών 76 δευτεροβάθμιων διοικητικών έννοτήτων (νομαρχιών, ύπερνομαρχιών, έπαρχιών), τουλάχιστον έπτακοσίων είκοσι έπτά σημαντικών πόλεων και κωμοπόλεων καταργείται ό διοικητικός ρόλος. Άφευκτη συνέπεια ό οικονομικός και κοινωνικός μαρασμός τους: ή παρακμή ή έγκατάλειψη. Τό έσκέφτηκαν, τό αντιμετώπισαν οι εισηγητές τής Νέας Αρχιτεκτονικής.

Στή Γαλλία (με έναν πληθυσμό πεντέμισι φορές μεγαλύτερον του έλληνικού) ύπάρχει 35πλάσιος αριθμός δήμων, 36.569 communes (πρωτοβάθμιες διοικητικές μονάδες, με τόν δικό τους maire, δήμαρχο, και δημοτικό συμβούλιο). Δευτεροβάθμια διοικητική άρχή είναι τό département (100 τόν αριθμό) και στήν κορυφή 26 régions. Ή δομή του συστήματος παραμένει άμετάβλητη, με έλάχιστες έπιουσιώδεις αλλαγές, από τή Γαλλική Έπανάσταση: άμετάβλητη επί 220 χρόνια. Άλλαγές έπραγματοποιήθηκαν στις άρμοδιότητες και τά καθήκοντα. Στήν Ίταλία: 8.100 δήμοι, 109 έπαρχίες και 20 περιφέρειες. Μέσος πληθυσμός τής πρωτοβάθμιας άποκεντρωμένης διοικητικής μονάδας στή Γαλλία 380 κάτοικοι: στήν Ίταλία 2.343: στό Βέλγιο 11.256: στήν Ίσπανία 564. Έδώ με τόν «Καλλικράτη» θα είναι πάνω από 30.000 (άντι τών 10.800 σήμερα). Αύτά τά άναγράφω ως σχόλιο στό έπιχείρημα του έπίσημου «κειμένου διαβούλευσης του προγράμματος Καλλικράτης»: ότι «ή εξέλιξη αυτή έναρμονίζει τό έλληνικό μοντέλο διακυβέρνησης στό θεσμικό κεκτημένο του νομικού και πολιτικού πολιτισμού τής Εύρωπαϊκής Ένωσης, τών κρατών και τών περιφερειών». Μου είναι άκατανόητο γιατί έμεις πάμε νά τά διαλύσουμε όλα: νά πετάξουμε ως άχρηστη κάθε παράδοση: κάθε παραδοσιακή ρύθμιση. Ή διαίρεση τής χώρας σέ νομούς χρονολογείται από τό 1833.

Τί μπορεί νά γίνει. Άς αφήσουμε πρώτα τις ύποκρισίες. Δέν καταπίνεται, όταν συζητούνται αυτά τά θέματα, τήν ώρα πού προτείνεται ό «Καλλικράτης», τό ύπουργείο Περιβάλλοντος νά μελετάει τήν «ανάπλαση του κέντρου τών Αθηνών, του Γουδή και τής Κυψέλης» («Ή Καθημερινή» 10 Ίανουαρίου). Τρελή άσυμμετρία δηλαδή: είναι αυτό δουλειά του ύπουργείου; Και χιλιάδες άλλα παρόμοια. Έν κατακλείδι: τί ύπαγορεύει ό κοινός νοός. Νά βγάλουμε από τό μυαλό μας ότι τά όμοιοιδή θέματα, όλα, μπορεί νά τίθενται μέσα σέ ένα, στό ίδιο καλούπι. Πρόκειται γιά ανθρώπινες σχέσεις. Ύπάρχουν διαφορές ιστορικές, κοινωνικές, οικονομικές, πολιτισμικές μεταξύ τών περιοχών τής χώρας: τών κατοίκων τής. Διαμορφώθηκαν με τό πέρασμα αιώνων. Αυτό ως άφετηρία. Και από εκεί άναδιανομή καθηκόντων και άρμοδιοτήτων: άναδιάταξη ύπηρεσιών: μεταξύ τών σήμερα ύφιστάμενων αυτόδιοικητικών άρχών (δήμων, νομών, περιφερειών): με τή σημερινή κατά βάση γεωγραφική τους κατανομή.

Θά καταλήξω με μιά πονηρή σκέψη: του φίλου μου Νίκανδρου Γ. Ο έφευρέτης τής όνομασίας Καλλικράτης, έγκρατης τής αρχαίας μας ιστορίας, υπέπεσε σέ ύποσυνείδητο φροϋδικό lapsus. Σέ άλλον Καλλικράτη παραπέμπει. Σέ Άθηναιο πολιτικό του 5ου π.Χ. αιώνα, ό οποίος είχε ύποσχεθεί νά αύξησει τό χρηματικό έπίδομα τών άπορων πολιτών από δύο ως τρεις όβολούς. Έπειδή δέν έμπόρεσε νά πραγματοποιήσει τήν ύπόσχεσή του, καταδικάστηκε σέ θάνατο ως δημαγωγός. «Θάνατον κατέγγωσαν ύστερον». (Άριστοτέλους Άθηναίων Πολιτεία 28, 3). Μήν πάει στό κακό τό μυαλό σας. Σήμερα, κατά πρώτον, έχει καταργηθεί ή ποινή του θανάτου. Και ύστερα αυτό πού τότε ήταν έγκλημα σήμερα είναι συνήθης πρακτική.